

DAFTAR PUSTAKA

Sumber Primer

- Baghi, Felix, dkk. *Hermeneutika Tradisi Ngada- Mitos, Logos, Antropos*, Penerbit Ledalero, Maumere Flores, 2023.
- Stibbe, Arran. *Animals Erased: Discourse, Ecology and Reconnection with the Natural World*. Palgrave, Macmillan, 2012.
- . *Ecological Linguistics: Language, Ecology and the Stories We Live By*. Routledge, 2021.
- . *Econarrative: Ethics, Ecology, and the Search for New Narratives to Live By*. Bloomsbury Academic, 2023.

Buku

- Barnes, R. H. *Educated Fishermen: Social Consequences of Development in an Indonesian Town*. KITLV Press, 1986.
- Cole, Stroma. *Tourism, Culture and Development: Hopes, Dreams and Realities in East Indonesia*. Channel View Publications, 2007.
- Dhogo, Christologus. *Su'i Uwi: Ritus Budaya Ngadha dalam Perbandingan dengan Perayaan Ekaristi*. Penerbit Ledalero, 2009.
- Djawanai, Stephanus. *Ngadha Text Tradition: The Collective Mind of the Ngadha People, Flores*. Pacific Linguistics, 1983.
- Gadamer, Hans-Georg. *Truth and Method*. Terj. Joel Weinsheimer and Donald G. Marshall, Continuum, 2004.
- Heidegger, Martin. *Being and Time*. Terj. John Macquarrie and Edward Robinson, Blackwell, 2000.
- Iswary, Ery, and Aziz Thaba. *Ekolinguistik: Fondasi Teoritis dan Penerapannya*. PT MAFY Media Literasi Indonesia, 2023.
- Lakoff, George, and Mark Johnson. *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press, 1980.
- Martin, J. R., and P. R. R. White. *The Language of Evaluation: Appraisal in English*. Palgrave Macmillan, 2005.
- Moleong, Lexy J. *Metodologi Penelitian Kualitatif*. Remaja Rosdakarya, 2019.
- San Dou, Josef. *Di Atas Bumi Seperti Di Dalam Langit: Mempertimbangkan Astronomi Budaya Reba Ngada*. Penerbit Ledalero, 2023.
- Wulandari, G. A. *Majas dan Gaya Bahasa*. Media Prestasi, 2016.

Artikel Jurnal

- Anu, Helena Anjelina, Rikardus Nasa, and Nur Syamsiyah Ekhsan. "The Semiotic Of Reba Ceremony In Mangulewa Village." *Atmosfer: Jurnal Pendidikan, Bahasa, Sastra, Seni, Budaya, dan Sosial Humaniora*, vol. 2, no. 4, Nov. 2024, hlm. 220-226.
- Bhoga, Fransiskus, et al. "Su'i Uwi pada Upacara Reba Sebagai Refleksi Tentang Hubungan Manusia Dengan Tuhan Menurut Gereja Katolik." *Jurnal Ilmiah Kajian Multidisipliner*, vol. 9, no. 4, Apr. 2025, hlm. 206-219.
- Bhoki, Modesta, Hasti Sulaiman, and Damianus R. S. Wasa. "Nilai Pendidikan Karakter Su'i Uwi dalam Ritual Adat Reba di Masyarakat Wogo Kecamatan Golewa, Kabupaten Ngada." *Sajaratun: Jurnal Sejarah & Pembelajaran Sejarah*, vol. 9, no. 2, Dec. 2024, hlm. 193-197.
- Hoban, Nong, and Eduardus Yovantus Abut. "Ritual Reba dalam Dinamika Budaya Suku Bajawa, Flores, NTT." *Prolitera: Jurnal Penelitian Pendidikan Bahasa, Sastra, dan Budaya*, vol. 2, no. 2, Dec. 2019, hlm. 75-86
- Johnson, E., and Arran Stibbe. "Ecolinguistic and Critical Discourse Analysis of Environmental Narratives in Sustainable Development Goal Communications." *International Journal of Linguistics and Literature*, vol. 13, no. 5, Sept. 2025, hlm. 185-192
- Kaka, Pelipus Wungo. "Makna Simbolik dalam Bahasa Ritual Reba pada Masyarakat Luba Desa Tiworiwu Kecamatan Jerebuu Kabupaten Ngada." *Jurnal Imedtech*, vol. 3, no. 2, June 2019, hlm. 141.
- Kress, Gunther, and Theo van Leeuwen. "Reading Images: The Grammar of Visual Design." *VNU Journal of Foreign Studies*, vol. 33, no. 6, Apr. 2017, hlm. 165.
- Milstein, Tema, and Elisabeth Dickinson. "Gynocentric Greenwashing: The Discursive Gendering of Nature." *Communication, Culture & Critique*, vol. 5, no. 4, Dec. 2012, hlm. 512
- Mite, Kosmos Desidarius Woi, et al. "Reba Ngada Sebagai Simbol Persatuan Dan Keberagaman Dalam Pancasila." *Pacivic (Jurnal Pendidikan Pancasila dan Kewarganegaraan)*, vol. 4, no. 2, Oct. 2024, hlm. 87.
- Mawo, Yoakim Rianto, K. Khotimah, and S. M. Tobing. "Nilai dan Makna Ritual Su'i Uwi pada Upacara Adat Reba Masyarakat Bosiko Kecamatan Bajawa Kabupaten Ngada (Kajian Historis dan Sosiologis)." *Maharsi: Jurnal Pendidikan Sejarah dan Sosiologi*, vol. 3, no. 2, 2021, hlm. 9-78.
- Rianto Mawo, Yoakim, K. Khotimah, and S. M. Tobing. "Nilai dan Makna ritual Su'i Uwi pada Upacara Adat Reba Masyarakat Bosiko Kecamatan Bajawa Kabupaten Ngada." *Maharsi: Jurnal Pendidikan Sejarah dan Sosiologi*, vol. 3, no. 2, 2021, hlm. 9-78.

- Salsabela, Wesi, Miranda Ade Tias Putri, and Silvina Noviyanti. "Integrasi Pendidikan Lingkungan dan Kearifan Lokal dalam Era Society 5.0 untuk Menumbuhkan Kesadaran Global dan Cinta Budaya pada Siswa Sekolah Dasar." *Jurnal Al-Azhar Indonesia Seri Humaniora*, vol. 10, no. 2, July 2025, hlm. 136.
- Saputra, Hendra Puji. "Kapitalisme, Perubahan Iklim, dan Eksklusi Sosial: Implikasinya Terhadap Masyarakat Adat." *Jurnal UNY Dimensia*, vol. 14, no. 1, Jan. 2025, hlm. 6-8.
- Stibbe, Arran. "An Ecolinguistic Approach to Critical Discourse Studies." *Critical Discourse Studies*, vol. 11, no. 1, 2014, hlm. 119
- . "An Ecological Approach to Discourse Analysis." *Language Sciences*, vol. 41, 2014, hlm. 3.
- . "Critical Discourse Analysis and Ecolinguistics." *Language Sciences*, vol. 41, no. 2, 2014, hlm. 7.
- . "Ecolinguistics and Economics: The Power of Language to Build Worlds." *WEA Commentaries*, vol. 10, no. 3, 2020, hlm. 5-6.
- . "Ecolinguistics and Education for Sustainability." *Language & Ecology Journal*, vol. 11, no. 2, 2018, hlm. 27.
- . "Ecolinguistics as a Transdisciplinary Movement and a Way of Life." *Crossing Borders, Making Connections: Interdisciplinarity in Linguistics*, edited by Martin Pütz et al., De Gruyter Mouton, 2021.
- . "Ecolinguistics and Global Stories." *The Routledge Handbook of Ecolinguistics*, edited by Alwin Fill and Hermine Penz, Routledge, 2018, hlm. 136
- . "Ecolinguistics: Language, Ecology and the Stories We Live By." Routledge, 2021.
- . "Environmental Education Across Cultures: Beyond the Discourse of Shallow Environmentalism." *Language & Intercultural Communication*, vol. 4, no. 4, 2004, hlm. 245.
- . "Ideologies in the Texts of Environmental Education." *Discourse & Society*, vol. 18, no. 6, 2007, hlm. 860.
- . "Language, Power and the Social Construction of Animals." *Society & Animals*, vol. 9, no. 2, 2001, hlm. 146.
- . *Ecolinguistics and Erasure: Restoring the Natural World Through Language*. Routledge, 2015.

-----, "Positive Discourse Analysis: Re-thinking Human Ecological Relationships." *The Routledge Handbook of Ecolinguistics*, edited by Alwin Fill and Hermine Penz, Routledge, 2017, hlm. 4-6.

-----, "Positive Discourse Analysis: Towards a Critical Theory of Language and Ecology." *Critical Discourse Studies*, vol. 1, no. 2, 2004, hlm. 8.

Woi Mite, Kosmos Desidarius, et al. "Reba Ngada Sebagai Simbol Persatuan Dan Keberagaman Dalam Pancasila." *Pacivic*, vol. 4, no. 2, Oct. 2024, hlm. 87.

Skripsi

Liadi Putri, Lulu Nurullita. "Analisis Ekolinguistik terhadap Pemberitaan Isu Lingkungan di Provinsi Jambi." *Skripsi*, Universitas Jambi, 2025.

Meo, Albertina. "Makna Sosial Dalam Ritual Adat Su'i Uwi Pada Upacara Reba (Studi Kasus Pada Masyarakat Suku Lodo Kelurahan Mangulewa, Kecamatan Golewa Barat, Kabupaten Ngada)." *Skripsi*, Universitas Katolik Widya Mandira, 2023.

Internet

Stibbe, Arran. *Author Interview: Arran Stibbe on Ecolinguistics*, diwawancarai oleh Taylor and Francis Books, YouTube, https://www.youtube.com/watch?v=jTiktxHF_pY, diakses pada 28 Januari 2026

United Nations. "Five Things to Know About the U.S. Withdrawal from the Paris Agreement." UNFCCC, 2015. <https://www.woodwellclimate.org/us-withdrawal-paris-agreement.html>, Diakses via Woodwell Climate Research Center, 28 Nov. 2025.

Manuskrip

Geme, Teresia. *Su'i uwi*, Manuskrip Tuturan lisan Bpk. Yoseph Tua Demu yang ditranskripsi dan diterjemahkan pada 12 Februari 1998.

Lampiran

1. *Su'i ooo uvi, Su'i ooo uvi*
 2. *Pu'u zili Giu Gema,
Su'i ooo uvi,*
 3. *Meko da téré tolo,
Dara sa ulu roro,
Su'i ooo uvi,*
 4. *Zili Sina oné,
Su'i ooo uvi,
Dia nenga jo jo dia,
Su'i ooo uvi,*
 5. *Da dheko vi kavi kao,
Lété vi koba léké,
Su'i ooo uvi,*
 6. *Da su'u duku ruku,
Dhéko déro dégho,
Su'i ooo uvi,
Dia nenga jo jo dia,
Su'i ooo uvi,*
 7. *Zili Selo Oné,
Su'i ooo uvi,
Da na na peti fao leghé lapi,
Su'i ooo uvi,
Zili da pako gha né'é rajo,
Su'i ooo uvi,
Zili da vaké gha né'é mangu,
Su'i ooo uvi,
Mangu da léva latu,
Su'i ooo uvi,
Zili da vebha gha né'é laja,
Su'i ooo uvi,
Zili da téki gha né'é vatu,
Su'i ooo uvi,
Zili da seda gha né'é tuku,
Su'i ooo uvi,
Zili da keso gha uli,
Su'i ooo uvi,
Da keso gha uli molo,
Su'i ooo uvi,
Da keso uli tangé dala,
Su'i ooo uvi,*
 8. *Zili mesi mité,
Su'i ooo uvi,
Zili laja nenga rié-rié,
Su'i ooo uvi,
Dia nenga jo jo dia,*
- Dengarlah pokok ajaran kehidupan
 Dari sana Gelap Gulita,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Bintang yang berada di atas,
 Menerangi segala penjuru,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana di Cina nan jauh,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Kemari semakin menuju kemari,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Yang gendong dengan sarang laba,
 Tersangkut di akar pepohonan,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Yang mengusung sampai terbangkuk,
 Menggendong sampai terseok,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Ke mari semakin menuju kemari,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana di Seilon nan jauh,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Berhenti sejenak melepas lelah,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah dibuat dengan perahu,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah ditegakkan dengan tiang,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Tiang yang tinggi dan agung,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah dibentangkan layar,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah diangkat dengan batu,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah mulai mendayung,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah diputar kemudi,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Kemudi diputar ke haluan yang tepat,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Kemudi diputar berdasarkan bintang
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana di lautan lepas,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana layarnya berkilau-kilau,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Kemari semakin menuju kemari,

- Su'i ooo uvi,*
 9. *Zili Java Oné,*
Su'i ooo uvi,
Zili da kolu gha vali watu,
Su'i ooo uvi,
Zili da polé gha laja,
Su'i ooo uvi,
Da na na peti fao leghé lapi,
Su'i ooo uvi,
Zili da papa maga gha,
né'é bu'é Java,
Su'i ooo uvi,
Zili da téki gha vali watu,
Su'i ooo uvi,
Zili da vebha gha vali laja,
Su'i ooo uvi,
Zili da seda gha vali tuku,
Su'i ooo uvi,
Zili da keso gha vali uli,
Su'i ooo uvi,
Da keso gha uli molo,
Su'i ooo uvi,
 10. *Zili mesi mité,*
Su'i ooo uvi,
Zili laja nenga rié-rié,
Su'i ooo uvi,
Dia nenga jo jo dia,
Su'i ooo uvi,
 11. *Zili Raba Oné,*
Su'i ooo uvi,
Zili da kolu gha vali watu,
Su'i ooo uvi,
Zili da polé gha vali laja,
Su'i ooo uvi,
Da na na peti fao leghé lapi,
Su'i ooo uvi,
Zili da ghalé gha,
né'é ngavo saé
Su'i ooo uvi
Zili da papa maga gha,
né'é bu'é Raba,
Su'i ooo uvi,
Zili da téki gha vali watu,
Su'i ooo uvi,
Zili da vebha gha vali laja,
Su'i ooo uvi,
Zili da seda gha vali tuku,
Su'i ooo uvi,
Zili da keso gha uli molo,

Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana di Jawa nan jauh,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah diturunkan jangkar,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah digulungkan layar,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Berhenti sejenak melepas lelah,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah menikah,
 dengan gadis Jawa,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah diangkat lagi jangkar,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah dikembangkan layar,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah mulai mendayung,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana kemudi telah diputar lagi,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Kemudi diputar ke haluan yang tepat,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana di lautan lepas,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana layarnya berkilau-kilau,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Kemari semakin menuju kemari,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana di Raba nan jauh,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah diturunkan lagi jangkar,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah digulungkan lagi layar,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Berhenti sejenak melepas lelah,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah didapatkan,
 dengan bibit jagung,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah menikah,
 dengan gadis Raba,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah diangkat lagi layar,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah dibentangkan lagi layar,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah mulai mendayung,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Di sana telah diputar lagi kemudi,

- Su'i ooo uvi,
Da keso uli tangé dala,
Su'i ooo uvi,
Dia nenga jo jo dia,
Su'i ooo uvi,*
12. *Lau mai Vio,
Su'i ooo uvi,
Lau da kolu gha vali watu,
Su'i ooo uvi,
Lau da polé gha vali laja,
Su'i ooo uvi,
Da na na peti fao leghé lapi,
Su'i ooo uvi,
Lau da vito gha,
Né'é bu'é Vio,
Su'i ooo uvi,
Lau da téki gha vali watu,
Su'i ooo uvi,
Lau da seda gha vali tuku,
Su'i ooo uvi,
Lau da keso gha vali uli,
Su'i ooo uvi,
Da keso uli molo,
Su'i ooo uvi,*
13. *Zili laja nenga bhara-bhara,
Su'i ooo uvi,*
14. *Zili kova nenga jova-jova,
Su'i ooo uvi,
Dia nenga jo jo dia,
Su'i ooo uvi,*
15. *Zalé Ma'u Sui,
Su'i ooo uvi,
Dia nenga jo jo dia,
Su'i ooo uvi,*
16. *Dia Tiva Lina,
Su'i ooo uvi,
Tiva da lina latu,
Sa bhegé ba bè'o pau,
Su'i ooo uvi,*
17. *Oba né'é Nanga,
Su'i ooo uvi,
Da sé vaé bata,
Su'i ooo uvi,
Da manga watu tana,
Su'i ooo uvi,*
18. *Sa teda ngeda né'é peda mera,
Su'i ooo uvi,
Se lapa selazi, né'é maghi padhi,
Su'i ooo uvi,*

Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Kemudi diputar berdasarkan bintang,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Kemari semakin menuju kemari,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana di Sumba,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana telah diturunkan lagi jangkar,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana telah digulungkan lagi layar,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Berhenti sejenak melepas lelah,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana telah menikah,
Dengan gadis Sumba,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana telah diangkat lagi layar,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana telah mulai lagi mengayuh,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana kemudi telah diputar lagi kemudi,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Kemudi diputar ke haluan yang tepat,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana layarnya tampak memutih,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana perahu tampak berayu-ayun,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Kemari semakin menuju kemari,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana di Ma'u Sui,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Kemari semakin menuju kemari,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sini di Tiva Lina,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Pelabuhan yang damai adanya,
Setitik lalu dikenal,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Oba dan Nanga,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Telah memenangkan arung lautan,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Telah menemukan batu tanah,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Sepetak tanah dengan duri perang,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Seiris sepotong dengan barisan lontar,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,

19. *Godho dongo ba nua Do,*
Su'i ooo uvi,
20. *Zélé Vatu Ata,*
Su'i ooo uvi,
21. *Sivu ba di 'I Malagisi,*
Su'i ooo uvi,
22. *Méda ghé mena nua Réda,*
Su'i ooo uvi,
Mena ghé ba né'é né Ghéna,
Su'i ooo uvi,
Iné Paré ba bhu bhalé,
Su'i ooo uvi,
Vi ti'i uvi ba doi maki,
Su'i ooo uvi,
Poru Paré ba vèta gaé,
Su'i ooo uvi,
Kosu ba tebu sedu meku,
Su'i ooo uvi,
Pu'u Paré da bhalé paé,
Su'i ooo uvi,
Oba baga ba tana ana,
Su'i ooo uvi,
Iné Ghéna ba soro daré,
Su'i ooo uvi,
Ghé na Ghéna ba jéra géa,
Su'i ooo uvi,
Bha'i, Mona, Toé ba litu goré,
Su'i ooo uvi,
Bha'i ba sé'a volo ba Iné Ghéna,
Su'i ooo uvi,
Pia ngia ba Iné Lika,
Su'i ooo uvi,
23. *Léké ghé ba jéré Naru,*
Su'i ooo uvi,
24. *Dia tiva ba lina Langa,*
Su'i ooo uvi,
25. *Dia sé'a gha Langa Gédha,*
Su'i ooo uvi,
26. *Téru né'é Téna ba velu léva,*
Su'i ooo uvi,
Ua ghé sui kua,
Dia bhéra ba nua Béna,
Su'i ooo uvi,
Kadhi va'i vi gaé api,
Mu'a tobo ba vari gai,
Su'i ooo uvi,
Vijo né'é Vajo,
Bhé api da olo rangi,
Su'i ooo uvi,

Melompat tinggal di kampung Do,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana di Vatu Ata,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Singgah dan tinggal di Malagisi,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Duduk berkeliling di kampung Reda,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sana pecah mengelilingi Ghena,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Pare lalu mengada-ada,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Diberi ubi menuntut nasi,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Tubuh Pare lalu dihamburkan,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Padi tumbuh bertunas lembut,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Sejak Pare berubah wujud,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Oba datang menanyakan anak,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Ibunda Ghena bercerita,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Persatuan Ghena tercerai berai,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Bha'i, Mone, Toe, lalu terpecah,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Bha'i menetap di gunung Ine Ghena,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Menjadi terkenal di Ine Lika,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Hidup indah di dataran Naru,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sini berlabuh Langa yang damai,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Di sini tiba di Langa Gedha,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Téru dan Téna mencipta sejarah,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Karena mengejar celeng ganas,
Di sini bersinar di kampung Bena,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Melangkah kaki mencari api,
Menemukan mayat bergelimpangan,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Vijo dan Vajo,
Panggil api sudah menyala,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,

- Téru né'é Téna ba nai tangi,
Su'i ooo uvi,
Mori vutu ba penga dulu,
Tobo da Béna ba tané utu,
Su'i ooo uvi,
Téru né'é Téna ba ngédé vado,
Vijo né'é Vajo,
Pédu pado vua gha'o vado,
Su'i ooo uvi,*
27. *Téru né'é Téna,
Sé'a ghé Langa Gédha,
Sé'a vi posa Oba,
Su'i ooo uvi,*
28. *Oba sevoé,
utu né'é tobo muku,
Vi nulu Téru né'é Téna,
Dhuju vo'é bha'i puru,
Su'i ooo uvi,*
29. *Téru né'é Téna, lé ba sé'a Gédha,
Ana sevoe tava kéa ba volo léva,
Su'i ooo uvi,*
30. *Téru né'é Téna,
Numu ba punu zala la'a,
Ema Oba ba bha'i bhighu sala,
Su'i ooo uvi,*
31. *Dia é'é,
Buri méma vi peka naja,
Su'i ooo uvi,*
32. *Vijo né'é Vajo,
Dhéghu géké ba gha'o ghepé,
Su'i ooo uvi,*
33. *Téru né'é Vijo,
Téna né'é Vajo,
Tau fai saki,
Sama go véa da lala dhapé,
Su'i ooo uvi,*
34. *Sa siva mu gheka,
Téru né'é Téna né'é kapu vua,
Su'i ooo uvi,*
35. *Né'é mé Sili ba ana vunga,
Dia da nuka ba péra gua,
Su'i ooo uvi,*
36. *Dhingi ghé ana Téna,
Go reba nga rébho néa,
Su'i ooo uvi,*
37. *Vetu né'é su'a,
Pegi né'é kivu,
Su'a dego, kivu vaja,
Vi su guru mata nia,*
- Téru dan Téna lalu menaiki tangga,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Mereka berempat bersatu padu,
Mayat orang Béna dikubur bersama,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Téru dan Téna berpamit pulang,
Vijo dan Vajo,
Memohon tinggal bersama,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Téru dan Téna,
Kembali ke Langa Gedha,
Kembali untuk minta Oba,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Oba sekeluarga,
kumpul dengan batang pisang,
Untuk upacara Teru dan Tena,
Yang dicari belum ditemukan,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Téru dan Téna, muncul di Gedha,
Sekeluarga tertawa memecah gunung,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Téru dan Tena,
Bercerita tentang perjalanan,
Ayah Oba tidak berbantah,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Kami setuju,
Pantat harus beralaskan lantai,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Vijo dan Vajo,
Ibu yang hangat merangkul,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Téru dengan Vijo,
Téna dengan Vajo,
Menjadi istri suami,
Seperti emas yang melebur menyatu,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Setahun tepat,
Téru dan Téna mempunyai anak,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Dengan Sili putra sulung,
Yang datang mengajarkan adat,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Dhingi itu anak Téna,
Adat reba lalu dilupakan,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Ciptakan dengan su'a,
Tancapkan dengan besi,
Su'a kuat, besikokoh,
Agar dikenal berwibawa,

- Su'i ooo uvi,*
 38. *Vi siri né'é dhiri,*
Ma'é mizi mimi,
Vi sia né'é ki'a,
Ma'é ghia nipa,
Su'i ooo uvi,
 39. *Su bu su'a, su bu su'a,*
Tuka nga kiki, ulu nga séo,
Su bu mogo dia su'a,
Su'i ooo uvi,
 40. *Dua vi uma, nuka vi sa'o,*
Su'i ooo uvi,
 41. *Rau asu vi mara mau,*
Kema leza vi mara beza,
Su'i ooo uvi,
 42. *Bugu vai kungu,*
Uri vai logo,
Su'i ooo uvi,
Su'u vi duku ruku,
Dhéko vi dégho régho,
Su'i ooo uvi,
 43. *Ma'é séda toko,*
Ma'é sa'é volé,
Su'i ooo uvi,
 44. *Ma'é dhoe bo,*
Ma'é naka ta'i,
Su'i ooo uvi,
 45. *Ma'é moku vi go levu bo,*
Su'i ooo uvi,
 46. *Ma'é dhoro kobé,*
Su'i ooo uvi,
 47. *Sau ma'é teka,*
Su'i ooo uvi,
 48. *Bhuja ma'é laji,*
Su'i ooo uvi,
 49. *Bela ma'é deké,*
Mote ma'é ngadho,
Boku ma'é véo,
Su'i ooo uvi,
 50. *Béké sésé ma'é pé,*
Pa'a bhara ma'é vaga,
Su'i ooo uvi,
 51. *Béké ma'é mézé,*
Kasa ma'é kapa,
Su'i ooo uvi,
 52. *Téru né'é Téna,*
Da péra kobho sé'a,
Su'i ooo uvi,
Vi su'u duku ruku,

Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Agar menyiang sampai ke pinggir,
 Jangan takut duri,
 Agar bersihkan sampai ke tengah,
 Jangan takut ular,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Tancapkan su'a, tancapkan su'a,
 Perut yang sakit, kepala yang sakit,
 Tancapkan bersama su'a,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Pergi ke kebun, pulang ke rumah,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Bekerja di panas sampai terbakar,
 Bekerja di terik sampai terpangang,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Tumpul kuku sendiri,
 Tergores belakang sendiri,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Mengusung sampai terbungkuk,
 Menggendong sampai terseok,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Jangan memotong batang,
 Jangan menarik tongkol,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Jangan membongkar lumbung,
 Jangan mencuri kotoran,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Jangan duduk di kolong lumbung,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Jangan keluar malam,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Parang jangan tajam,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Tombak jangan runcing,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Bambu jangan ditegakkan,
 Konde jangan dianggukkan,
 Destar jangan digoyangkan,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Dada kuning jangan terbuka,
 Paha putih jangan tersingkap,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Dada jangan dibusungkan,
 Bahu jangan dikeraskan,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Téru dan Téna,
 Yang mengajarkan tata cara adat,
 Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
 Agar mengusung sampai terbungkuk,

- Dhéko dégho régho,
Su'i ooo uvi,
53. Ruku lèa ma'é néa,
Bavi tevu ma'é peju,
Su'i ooo uvi,
54. Su'i ooo uvi, Su'i ooo uvi,
Uvi mézé go léva laba,
Ladu vai poso,
Koba rako lizu,
Ulu zalé sui da moki,
Moki-moki bha'i moli,
Ulu mena kutu da koé,
Koé-koé dhano ko'é,
Uvi ééé,*

Menggendong sampai terseok,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Bibit halia jangan hilang,
Tunas tebu jangan ditinggalkan,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Dengarlah pokok ajaran kehidupan,
Ubi sebesar gong sepanjang gendang,
Bertiangkan gunung,
Merambat menjulang langit,
Ke dalam celeng menggali,
Gali-gali tiada habis,
Ke samping landak menyungkur,
Sungkur-sungkur tiada pupus,
Itulah ubi ...